

KONCEPCIA BEZPEČNOSTNÉHO SYSTÉMU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2023

Obsah

	Úvod	4
	Ciele	5
1.	Prioritná oblasť 1: Medzirezortné krízové riadenie a koordinácia	5
1.1.	Organizačná a inštitucionálna úprava súčasného systému krízového riadenia	6
1.1.2.	Bezpečnostná rada Slovenskej republiky	6
1.2	Systém krízového riadenia	9
1.2.1	Vrcholová úroveň krízového riadenia v Slovenskej republike	10
1.2.2	Úroveň miestnej štátnej správy – kraj	11
1.2.3	Úroveň miestnej štátnej správy – okres	12
1.2.4	Úroveň územnej samosprávy – vyšší územný celok	13
1.2.5	Úroveň územnej samosprávy – obec	13
1.2.6	Rámec odporúčaných legislatívnych opatrení	14
2.	Prioritná oblasť 2: Posilnenie funkčnosti bezpečnostného systému Slovenskej republiky	15
2.1	Ekonomická stránka bezpečnostného systému Slovenskej republiky	15
2.2	Procesy bezpečnostného systému Slovenskej republiky	17
2.2.1.	Plánovanie	17
2.2.2	Prevencia	19
2.2.3.	Reakcia	19
2.2.4.	Obnova	19
	Záver	20
	Schéma orgánov krízového riadenia v čase bezpečnosti	21
	Schéma orgánov krízového riadenia v čase krízovej situácie (výnimočný stav, núdzový stav)	22
	Schéma orgánov krízového riadenia v čase krízovej situácie (mimoriadna situácia)	23

ZOZNAM SKRATIEK

BR	Bezpečnostná rada
BS	Bezpečnostný systém
CEPC NATO	Výbor pre civilné núdzové plánovanie NATO
CNP	civilné núdzové plánovanie
EÚ	Európska únia
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
KBR	Kancelária Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky
MD SR	Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy
NBAC	Národné bezpečnostné analytické centrum
NBÚ	Národný bezpečnostný úrad
OSN	Organizácia spojených národov
OÚ	Okresný úrad
Plán odolnosti	Plán odolnosti štátu pre jednotlivé bezpečnostné hrozby
PZ	Policačný zbor
SITCEN	Situačné centrum Slovenskej republiky
Situačný plán	Situačný plán reakcie na jednotlivé bezpečnostné hrozby
ÚKŠ	Ústredný krízový štáb
ÚOŠS	Ústredný orgán štátnej správy
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
VHH	Výbor pre hybridné hrozby
VÚC	Vyšší územný celok

Úvod

Slovenská republika má ostatný koncepčný materiál k bezpečnostnému systému z roku 2002, ktorý vláda SR schválila uznesením č. 1098 z 9. októbra 2002. Odvtedy sa bezpečnostná situácia vo svete ako aj v Slovenskej republike radikálne zmenila, na čo musí BS adekvátne reagovať. BS bol od roku 2002 priebežne rozvíjaný napriek absencii aktuálneho jednotného koncepčného základu, čoho príkladom sú zmeny v právnom poriadku SR v oblastiach boja proti terorizmu a v súvislosti so vznikom ohrozenia pandémiami a migračnými vlnami; vytvorenie právneho rámca na úseku bezpečnosti a obrany štátu v kybernetickom priestore; zmeny v kompetenciách ÚOŠS a orgánov miestnej samosprávy, ako aj v povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov na úseku obrany a bezpečnosti štátu; zrušenie územných vojenských správ a vytvorenie odborov obrany na OÚ v sídle kraja; profesionalizácia ozbrojených síl, ako aj budovanie ich aktívnych záloh a zavedenie dobrovoľnej vojenskej prípravy; budovanie systému ochrany utajovaných skutočností; zriadenie NBAC; zriadenie Výboru BR SR pre energetickú bezpečnosť, Výboru BR SR pre kybernetickú bezpečnosť a vytvorenie informačného analytického pracoviska – SITCEN organizačne začleneného do KBR. Predkladaná Koncepcia bezpečnostného systému Slovenskej republiky (ďalej len „koncepcia“) má ambíciu na tieto opatrenia nadviazať reakciou na rezervy a nedostatky vo fungovaní BS.

Koncepcia štrukturálne navrhuje model BS, ktorý reaguje na uvedené zmeny a určuje opatrenia pre jeho aplikáciu v praxi.

Vláda SR sa v Programovom vyhlásení na obdobie rokov 2021 až 2024 zaviazala, že sa zasadí o novú koncepciu, v ktorej budú zapracované poznatky z riešenia krízovej situácie vyvolanej ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 na úrovni jednotlivých orgánov krízového riadenia. V súvislosti s tým prehodnotí postavenie a úlohy ÚKŠ a postavenie BR SR úpravou jej kompetencií tak, aby dokázala zabezpečiť efektívnejšiu koordináciu reakcií na všetky bezpečnostné hrozby a výzvy.

Pri vypracovaní koncepcie boli rešpektované východiská a záväzky stanovené Bezpečnostnou stratégiou Slovenskej republiky, ktorá vyhodnotila potrebu vytvorenia integrovaného celoštátneho prístupu k bezpečnostným hrozbám a reflektuje tiež na vládou SR schválený Akčný plán koordinácie boja proti hybridným hrozbám na roky 2022 - 2024.

Aktuálne fungovanie BS je zložité z dôvodu komplikovaného vyhodnocovania bezpečnostnej situácie a následnej implementácie prijatých opatrení. Absentuje jednoznačný tok informácií z vrcholových úrovní na nižšie stupne riadenia a z tohto dôvodu je potrebné upraviť informačný tok v rámci jeho jednotlivých úrovní. Súčasný BS dostatočne neodráža prelínanie vojenských a nevojenských hrozieb, jeho možnosti reagovania na súčasné vnútorné a vonkajšie bezpečnostné hrozby sú limitované a hlavný dôraz a funkcionalita spočíva v riešení krízových situácií ex post. Na zvýšenie odolnosti štátu voči existujúcim aj novým bezpečnostným hrozbám je nevyhnutná zmena v organizácii a fungovaní BS ako celku.

Nová navrhovaná schéma BS bude flexibilná a zároveň bude komplexne pokrývať požiadavky na zaručenie bezpečnosti štátu a jeho občanov.

Ciele:

1. Zefektívnenie BS bez vytvárania nových inštitúcií.
2. Zvyšovanie odolnosti štátu proti bezpečnostným hrozbám je založené na zefektívnení činnosti BR SR, najmä zefektívnenie práce výborov BR SR a posilnenie kompetencií riaditeľa KBR.
3. BR SR bude v rámci dlhodobých systémových opatrení brať na vedomie návrhy opatrení na riešenie krízových situácií uvedených v plánoch odolnosti na účel efektívneho predchádzania i riešenia možných ohrození na úseku bezpečnosti štátu v pôsobnosti ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy.
4. Posilniť efektívnosť výkonných zložiek po stránke personálnej, materiálnej, odbornej a finančnej prostredníctvom mechanizmu zefektívnenia vynakladania rozpočtových prostriedkov.

Prioritná oblasť 1: Medzirezortné krízové riadenie a koordinácia

Za posledné desaťročie bolo na vnútroštátnej úrovni sformulovaných niekoľko komplexných stratégií zameraných na znižovanie rizika konkrétnych bezpečnostných hrozieb, hospodársky rast, zlepšenie sociálneho zabezpečenia, kybernetickú bezpečnosť či na ochranu životného prostredia. Patria sem národné plány znižovania rizika katastrof, programy štrukturálnych zmien, stratégie sociálneho rozvoja a znižovania chudoby a spoločný rámec medzinárodných partnerov (NATO, OSN, EÚ) a rozvojových partnerov. Pretrváva však nesynchronizovanosť a nekoordinovanosť v rámci aplikácií a financovania realizácie všetkých stratégií a koncepcií. Absentuje dostatočne efektívny systém, ktorý by pomáhal koordinovať relevantné akcie a činnosti v oblasti bezpečnosti a krízového riadenia okrem tých, ktoré v čase vojny alebo vojnového stavu riadi, zabezpečuje a koordinuje v súčasnosti vláda SR a MO SR.

Navrhuje sa zefektívnenie systému bez vytvárania nových inštitúcií. Ťažisko zvyšovania odolnosti štátu proti hrozbám sa opiera o zefektívnenie koordinácie jednotlivých subjektov prostredníctvom činnosti BR SR, najmä zefektívnenia práce jej výborov, ktorá bude v rámci dlhodobých systémových opatrení posudzovať návrhy opatrení na zníženie možnej bezpečnostnej hrozby a riešenie krízovej situácie, ak vznikne. V súlade s už schváleným Akčným plánom koordinácie boja proti hybridným hrozbám na roky 2022 - 2024¹ prebieha proces zriadenia VHH,² jeho spolupráca s ostatnými výbormi BR SR prispeje k prepojeniu zdieľania informácií o špecifických bezpečnostných hrozbách s už definovanými hrozbami v Národnej stratégii riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky.³

Pre zefektívnenie koordinácie je nezastupiteľná činnosť ÚV SR, najmä jeho organizačnej zložky KBR.

---

¹ Uznesenie vlády SR č. 235 z 30. marca 2022.

² <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/PI/2022/176>.

³ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26865/1>.

1.1 Organizačná a inštitucionálna úprava súčasného systému krízového riadenia

1.1.1 BR SR

BR SR sa v mieri podieľa na vytváraní a realizácii **BS SR**, plnení medzinárodných záväzkov v oblasti bezpečnosti, vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v SR a vo svete; pripravuje pre vládu SR návrhy opatrení na zachovávanie bezpečnosti SR na predchádzanie krízovým situáciám, ako aj návrhy na riešenie vzniknutej krízovej situácie. **BR SR** je zriadená ako poradný orgán vlády SR podľa čl. 8 ods. 1 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

BR SR je tvorená najvyššími exekutívnymi predstaviteľmi štátu. Predsedom **BR SR** je predseda vlády SR a podpredsedom podpredseda vlády SR poverený predsedom **BR SR**; členmi sú ďalej minister obrany SR, minister vnútra SR, minister financií SR, minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a ďalších štyroch členov vymenúva a odvoláva prezident SR na návrh predsedu **BR**. Je žiadúce, aby stálymi členmi **BR SR** boli určení predstavitelia rezortov, ktorí sú pre riešenie bezpečnostných a krízových situácií nevyhnutní. Ako dôležití členovia **BR SR** sa javia aj minister spravodlivosti SR, minister dopravy SR a minister hospodárstva SR. Zastúpenie v **BR SR** požadujú aj **MZ SR** pre potrebu ochrany životov a zdravia osôb, **MPRV SR** pri plnení úloh najmä v oblasti potravinovej bezpečnosti SR a súvisiacej strategickej komunikácie. V rámci návrhov legislatívnych zmien existuje priestor na odbornú a aj politickú diskusiu o systémovej zmene, napr. o rozšírení počtu členov, postavení trvale prizývaných osôb, obligatórnom určení členov **BR SR** s ohľadom na významnosť postavenia rezortov na bezpečnosť štátu.

BR SR bude v rámci **CNP** ako súčasť dlhodobých systémových opatrení posudzovať návrhy opatrení na riešenie krízovej situácie uvedené vo vybraných plánoch odolnosti štátu pre jednotlivé bezpečnostné hrozby. Ich súčasťou budú aj spoločné situačné plány reakcie na jednotlivé bezpečnostné hrozby, ak si to charakter bezpečnostnej hrozby vyžaduje. Plány odolnosti štátu budú slúžiť najmä ako preventívny nástroj na predchádzanie krízy.

Na zvládanie vzniknutej krízovej situácie sú nevyhnutne potrebné aktualizované **situačné plány**,⁴ ktoré predstavujú prehľad pripravenosti a úloh pre zefektívnenie prístupov v prípade výskytu krízovej situácie. Úloha v rámci uskutočňovania **CNP** je definovaná v § 5 ods. 1 písm. d) zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

Tieto plány bude predkladať a za ich obsah aj zodpovedať ten **ÚOŠS**, v ktorého kompetencii je riešenie konkrétného typu krízovej situácie. Kľúčové hrozby aj s uvedením zodpovedného orgánu za elimináciu možných rizík sú uvedené v prílohe č. 2 k Národnej stratégii riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky.³ Minister toho rezortu bude spoluzodpovedný aj za riadenie opatrení na odstránenie vzniknutej krízovej situácie a bude podpredsedom **ÚKŠ**, čím sa prepojí zodpovednosť rezortov za prijímanie preventívnych opatrení a za realizáciu opatrení v čase, keď kríza vznikne. Situačné plány budú zahŕňať aj úlohy ďalších dotknutých rezortov. Tieto

---

⁴ Uznesenie vlády SR č. 276/2014, ktorým vláda SR v bode B.1. uložila opatrenia na zachovanie bezpečnosti SR: Jednotlivé ústredné orgány štátnej správy vypracujú v rozsahu svojich pôsobností: zoznam bezpečnostných hrozieb, scenáre možného vývoja bezpečnostných hrozieb, opatrenia na predchádzanie krízovým situáciám a riešenie vzniknutých krízových situácií formou situačných plánov.

ÚOŠS budú zodpovedné aj za metodické riadenie participujúcich útvarov, aby vytvorili podmienky na krízové riadenie⁵ a zvládnutie krízy, pokiaľ táto nastane.

Vecne príslušné ÚOŠS, výbory BR SR a KBR budú koordinovať opatrenia v oblasti nevojenských a vojenských bezpečnostných hrozieb prostredníctvom spolupráce už v čase prípravy plánov zvyšovania odolnosti štátu.

Systémové opatrenia týkajúce sa prevencie, pripravenosti a reakcie na bezpečnostné hrozby podrobnejšie špecifikuje Národná stratégia riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky⁶, ktorá navrhuje a pomenúva nástroje na zvyšovanie spoločenskej, ekonomickej a individuálnej (občianskej) odolnosti formou integrovaného riadenia rizík na nadrezortnej úrovni.

Týmito návrhmi nie je dotknutá obrana štátu. V riadení obrany štátu sa bude naďalej uplatňovať zodpovednosť MO SR ako ÚOŠS pre riadenie obrany štátu a predkladanie návrhov na rokovanie BR SR, resp. vlády SR bez ÚKŠ, vrátane predkladania plánov vo vzťahu ku krízovej situácii, na ktorej riešenie môžu príslušné orgány verejnej moci⁷ vyhlásiť vojnový stav alebo vypovedať vojnu.

Stálymi **pracovnými orgánmi BR SR** sú: výbor pre zahraničnú politiku, výbor pre obranné plánovanie, výbor pre CNP, výbor pre koordináciu spravodajských služieb, výbor pre kybernetickú bezpečnosť, výbor pre energetickú bezpečnosť. Zriadenie **VHH**, ktorého vznik je v súčasnosti v štádiu príprav v gescii MO SR, bude mať dôležitú úlohu pri plánovaní opatrení pre zvyšovanie odolnosti štátu v špecifických oblastiach hybridných hrozieb a súčasne bude zodpovedný za identifikáciu rizík, ktoré môžu mať dopady aj na plány zvyšovania odolnosti štátu proti jednotlivým hrozbám. Posilní sa postavenie výborov BR SR. Okrem iného budú výbory BR SR prijímať uznesenia, ktorými budú prostredníctvom KBR žiadať o koordináciu postupov zo strany KBR a iné výbory o súčinnosť v súvislosti s informáciami o identifikovaných potrebách. Činnosť výborov bude prehodnotená v rámci diskusií o úprave fungovania BR SR.

Kompetencie koordinácie bezpečnostných politík a riadenia krízových situácií a bezpečnostných hrozieb v rámci BR SR možno definovať ako vnútroštátny mechanizmus organizovaný a fungujúci prostredníctvom koordinovaného, participatívneho a aktívneho procesu. Zahŕňa analýzu situácie, formuláciu politík a akčných plánov a implementáciu, monitorovanie a pravidelné preskúmavanie činností zameraných na manažment (riadenie) rizík a hodnotenie úrovne bezpečnostných hrozieb. Dôraz je v tejto súvislosti orientovaný na splnenie uznesenia vlády č. 65 z 26. januára 2022 k Národnej stratégii riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky.

KBR sa v zmysle platného štatútu v súčasnej dobe podieľa na koordinácii plánovacích, prípravných a realizačných opatrení v oblasti bezpečnosti SR, ktoré určuje BR SR. V rámci posilnenia jej koordinačnej úlohy sa bude spolupodieľať na koordinovaní, metodickom usmerňovaní a aj pri vytváraní priestoru na konzultáciu o opatreniach, ktoré neurčila BR SR, v takom prípade však rozhodovanie o týchto opatreniach bude aj naďalej patriť do výlučnej právomoci ministerstiev alebo iných ÚOŠS. KBR sa bude spolupodieľať aj na koordinovaní medzirezortnej spolupráce, poskytovaní expertnej bázy pre systematické riešenia a podporovať angažovanosť v prioritných činnostiach naprieč rezortmi o prioritných spoločenských otázkach,

⁵ § 2 písm. b/ zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

⁶ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26865/1>.

⁷ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov.

v ktorých sa záujmy, potreby a stanoviská jednotlivých účastníkov bude potrebné zosúladiť, bude oprávnená centrálne monitorovať potreby, koordinovať postupy, harmonizovať opatrenia, usmerňovať činnosti priamo s predsedami výborov BR SR.

Prípravu na obranu štátu, jej riadenie v čase vojny alebo vojnového stavu, zabezpečenie a koordinovanie v rámci systému obrany štátu vykonáva MO SR ako vecne príslušný ÚOŠS a vláda SR.

Riaditeľ KBR, v súčasnosti aj tajomník BR SR, bude oprávnený predkladať predsedovi BR, po konzultácii s vecne príslušnými výbormi BR SR, návrhy na rokovania BR v oblasti zachovania bezpečnosti.

Zefektívnenie činností výborov BR SR a posilnenie postavenia KBR je potrebné na účely zabezpečenia medzirezortnej koordinácie BS a reakcie jeho jednotlivých súčastí na bezpečnostné hrozby. Cieľom je zvýšiť flexibilitu pri plnení úloh BR SR. Riaditeľovi KBR podriadený SITCEN bude vykonávať analytickú činnosť v oblasti bezpečnostných hrozieb a k nim prislúchajúcich plánov zvyšovania odolnosti štátu.

Na zabezpečenie vysokej kvality predkladaných materiálov do BR SR bude riaditeľ KBR oprávnený žiadať o spoluprácu aj analytické spôsobilosti NBAC, ako aj analytické útvary príslušných rezortov, ktorých sa týka problematika spadajúca do pôsobnosti otázok prerokúvaných na BR SR. Efektívna spolupráca medzi NBAC a KBR bude kľúčová pre zabezpečenie analytického prístupu ku riešeniu bezpečnostných otázok. Vzhľadom na to bude potrebné posilniť spoluprácu s NBAC a formalizovať spôsob zapojenia analytických útvarov z relevantných rezortov (napr. MV SR, MO SR, MZVEZ SR) do prípravy podkladov na rokovania BR SR.

Právomoci riaditeľa KBR nebudú zasahovať do právomocí a zodpovednosti ostatných ministerstiev a ostatných ÚOŠS.

Riaditeľ KBR, bude mať bezprostredný vplyv na plánovanie tematiky rokovaní BR SR, organizačného a administratívneho zabezpečenia rokovaní.

KBR je kontaktným bodom SR v Európskom centre výnimočnosti pre boj proti hybridným hrozbám v Helsinkách, čo vytvára predpoklady na oboznamovanie sa s aktuálnymi trendami a najnovšími metódami na potláčanie hybridných hrozieb, ktoré zdieľa s relevantnými rezortami zaoberajúcimi sa danou problematikou. Riaditeľ KBR bude mať informácie o aktuálnom stave a možnosti koordinácie riešenia problematiky hybridných hrozieb a informačných operácií a aj o plánoch na zvýšenie odolnosti štátu proti hybridným hrozbám prostredníctvom VHH. Tento výbor bude pripomienkovať predkladané plány zvyšovania odolnosti štátu voči hybridným hrozbám, čím dôjde k zapracovaniu aktuálnych informácií v tejto oblasti.

Na zefektívnenie spolupráce a koordinácie bude poradným prvkom KBR **odborná pracovná skupina**, vo variabilnom zložení z vecne kompetentných zástupcov príslušných ÚOŠS podľa riešených tém na základe ich vyžiadania riaditeľom KBR a nominácie vedúcim (štatútom) ÚOŠS. Na základe podrobnej znalosti problematiky za svoju oblasť bude úlohou členov odbornej pracovnej skupiny poskytnúť KBR odborné stanoviská za oblasť svojej pôsobnosti. Ich odborný rámec a detailná znalosť konkrétnej problematiky je predpokladom odborného stanoviska pre KBR, podkladom na zosúladenie možných protichodných resp. rôznorodých návrhov z pozície jednotlivých členov/rezortov.

Medzirezortná koordinácia v oblasti BS bude garantovať riešenie pre vzájomne prepojené problémy tým, že pomôže budovať kapacity, rozvíjať postupy a legislatívne rámce; racionálne obhajovať pridelovanie zdrojov a predkladať časové harmonogramy a opatrenia.

Riaditeľ **NBAC** bude členom VHH a v rámci činnosti BR SR bude spolupracovať s riaditeľom KBR. Už existujúce prepojenie koordinácie spoločného postupu NBAC a KBR v oblasti riešenia problematiky hybridných hrozieb a začlenenie VHH do štruktúry BR SR je logickým predpokladom zefektívnenia boja proti hybridným hrozbám.

Nastavenie zmeny stupňa teroristického ohrozenia zostane v aktuálne platnom režime v kompetencii ministra vnútra SR.

Koordináciu činností v oblasti prípravy na obranu štátu, jej riadenie v čase vojny alebo vojnového stavu, zabezpečovanie a koordinovanie v rámci systému obrany vykonáva MO SR ako vecne príslušný ÚOŠS a vláda SR podľa zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Pri tom MO SR spolupracuje s inými ÚOŠS a ďalšími orgánmi štátnej správy a samosprávy podľa podmienok krízovej situácie, na ktorej riešenie môžu príslušné ústavné orgány vyhlásiť núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav alebo vypovedať vojnu.

Odporúčania k plneniu stanovených cieľov

- A.** Koncepciou navrhované opatrenia upraviť v legislatíve, štatúte ÚKŠ, štatúte BR SR s dôrazom na zefektívnenie BS.
- B.** Pri tvorbe návrhov strategických dokumentov týkajúcich sa riadenia rizík bezpečnostných hrozieb a zvyšovania odolnosti proti mimoriadnym udalostiam, resp. krízovým situáciám reflektovať príslušné rozhodnutia a opatrenia EÚ a NATO a zohľadňovať prekrytie cieľov Sendajského rámca, Agendy 2030 a Parížskej dohody, čo umožní vytvoriť komplexnejšiu agendu odolnosti komunít a spoločnosti.
- C.** Rozvojom aktívnej odbornej spolupráce, napr. s akademickou obcou alebo inými vedeckými inštitúciami zlepšovať implementáciu osvedčených postupov a medzinárodných štandardov a pomáhať postupne rozvíjať koherentnú a konzistentnú metodiku riadenia rizika hrozieb.
- D.** Vypracovať alebo aktualizovať plány zvyšovania odolnosti štátu ako preventívny nástroj proti vzniku krízových situácií.
- E.** Realizovať komplexný prístup v oblasti strategickej a krízovej komunikácie zahŕňajúcej všetky relevantné zložky verejnej správy, súkromného sektora a obyvateľstva.

1.2 Systém krízového riadenia

Krízové riadenie reprezentuje jadro BS, ide o integrovaný celok tvorený súborom inštitúcií, ktoré na základe zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov riadia procesy zachovania bezpečnosti štátu. Je tvorený prezidentom SR, Národnou radou SR, vládou SR, orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy. Zákony vymedzujú ich pôsobnosť, právomoc a zodpovednosť. V krízovom riadení štátu predstavuje subsystém riadenia vrcholových orgánov mocensko-politický rámec pre stanovenie strategických záujmov, úloh a cieľov (aké zákony, strategické a kompetenčné dokumenty budú prijaté, rozhodnutia o spôsobe reakcie na krízové situácie atď.), ciele a úlohy, ktoré realizujú orgány štátnej správy a územnej samosprávy.

Príslušné orgány od vrcholovej až po miestnu úroveň musia mať už v čase bezpečnosti vopred nastavené prvky krízového riadenia na účely zabezpečenia monitorovania, identifikácie, analyzovania a vyhodnocovania hrozieb, plnenia opatrení na riešenie krízových situácií a na

zabezpečenie nepretržitej funkčnosti BS. Prvky krízového riadenia v BS rešpektujú územno-správne usporiadanie SR. V riadení obrany štátu sa uplatňujú kompetencie vlády SR a MO SR bez ÚKŠ.

1.2.1 Vrcholová úroveň krízového riadenia v SR

Na vrcholovej úrovni krízového riadenia sú: prezident SR, Národná rada SR a vláda SR, ktoré v BS predstavujú rozhodovací prvok.

Vláda SR zodpovedá za obranu, zahraničnú politiku, vnútornú bezpečnosť, ochranu občanov, majetku, životného prostredia a spravodajskú podporu. Má dominantnú úlohu pri prijímaní, vykonávaní a kontrole opatrení zameraných na predchádzanie krízovým situáciám a na ich riešenie. Narastajúca miera prelínania sa rôznych druhov hrozieb a potreba zvýšenej dynamiky odozvy na vrcholovej úrovni krízového riadenia opakovane vyvoláva otázku osobitného portfólia krízového riadenia na úrovni vlády SR. Posty poradcov pre národnú bezpečnosť zavedených v početných členských štátoch NATO poskytujú dostatok príkladov pre budúce rozhodovanie v podmienkach SR. Odbornú diskusiu o jeho právomociach bude vhodné zamerať najmä na oblasť koordinácie rezortov MV SR, MO SR, spravodajských služieb, NBÚ, schopnosť zhromažďovať a vyhodnocovať informácie, včasne, cielene a koordinovane zdieľať informácie o situačnom stave v prostredí štátnej správy, špecificky aj na spôsobilosť poskytovať predsedovi vlády relevantné informácie o mozgnej bezpečnostnej hrozbe alebo krízovej situácii, možnostiach jej riešenia, ale aj a o rizikách, ktoré sú s ňou spojené. Potrebná je aj diskusia o možnostiach začlenenia takejto osoby do BS, napr. v prostredí BR SR tak, aby uľahčil rozhodovanie predsedu vlády, prípadne ho informoval o priebehu riešenia a o potrebách ďalšej intervencie.

Postavenie a kompetencie prezidenta SR a Národnej rady SR v krízovom riadení počas krízovej situácie na úseku rozhodovania sa nebudú meniť, naďalej budú vychádzať z ústavného zákona o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu a zákona o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu.

Koordinačným prvkom vlády SR je **ÚKŠ**, ktorý plní úlohy v období krízovej situácie.⁸ Zloženie ÚKŠ bude reflektovať najmä na **potrebu odbornosti** jeho členov podľa druhu krízy. Návrh na zvolanie ÚKŠ bude môcť podať ktorýkoľvek člen BR SR alebo riaditeľ KBR. Krízové štáby majú svoj nezastupiteľný význam na obmedzenie a odstránenie následkov spôsobených krízovou situáciou a obnovenie stavu bezpečnosti. Zloženie ÚKŠ bude reflektovať na charakter krízovej situácie. Pri rôznych druhoch krízových situácií sa účasť odborníkov podľa aktuálneho vývoja krízy bude meniť.

ÚKŠ riadi minister vnútra, ktorý je predsedom ÚKŠ a ukladá úlohy jednotlivým členom ÚKŠ. V neprítomnosti ho zastupuje podpredseda určený Štatútom ÚKŠ. Výkonným podpredsedom bude minister toho rezortu, ktorý je zodpovedný za plnenie úloh z plánu odolnosti a príslušného situačného plánu podľa špecifického druhu hrozby. Predseda ÚKŠ rozhoduje o zložení odborných skupín ÚKŠ, najmä členov, expertov na riešenie situácií, ktoré vznikli, resp. môžu vzniknúť v období krízovej situácie.

Predseda ÚKŠ bude zodpovedný za predkladanie návrhov opatrení pre rozhodnutie vlády SR.

⁸ § 4 ods. 2, 3 zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

ÚKŠ na účel efektívneho riadenia opatrení na zvládnutie krízovej situácie bude podľa potreby zriaďovať odborné skupiny:

- a) **Riadiaca skupina**, ktorej hlavnou úlohou bude posudzovať odborné stanoviská na riadenie opatrení pre zvládanie krízy pre vládu SR a BR SR a prijímať rozhodnutia vo svojej pôsobnosti. Táto skupina bude tvorená určenými zástupcami ÚOŠS, v ktorých pôsobnosti je riešenie krízovej situácie, resp. odstraňovanie jej následkov. Členovia riadiacej skupiny budú vydávať pokyny pre ďalšie skupiny ÚKŠ.
- b) **Operačná skupina** bude tvorená krízovým manažérom a tímom krízového manažmentu. Úlohou tejto skupiny bude riadenie a koordinácia akútnych činností na riešenie krízovej situácie, bude využívať komunikačný manažment, prijímať operatívne rozhodnutia na riešenie krízy, riadiť zber dát a ich analýzu v rozsahu potrebnom na operačné riadenie.
- c) **Skupina implementácie krízových opatrení** bude tvorená krízovým koordinátorom a jeho tímom, skupina bude implementovať prijaté opatrenia, riadiť zber dát a ich analýzu na prípravu návrhov krátkodobých, strednodobých i dlhodobých opatrení na odstraňovanie následkov krízy.
- d) **Skupina komunikačného manažmentu** bude zabezpečovať, aby sa počas krízy zhromažďovali a prostredníctvom vyhradených kanálov šírili relevantné informácie medzi všetkých zúčastnených vrátane médií, verejnosti a na nižšie úrovne krízového riadenia v SR. Bude zodpovedná za prípravu a neustálu aktualizáciu informácií zdieľaných elektronicky, prostredníctvom médií, informačných letákov, banerov a podobne.
- e) **Odborné pracovné skupiny** riešiace špecifické otázky, napr. protipovodňová komisia, energetická komisia, pandemická komisia a iné. Týmto sa zabezpečí kontinuita návrhov riešenia krízovej situácie prostredníctvom jedného orgánu (ÚKŠ), v prípade potreby cez BR SR, vládu SR, ktorá jediná je oprávnená vydávať nariadenia vlády, resp. predkladať návrhy na novelizovanie zákonov.

Výkonným prvkom na vrcholovej úrovni zostávajú ÚOŠS a ďalšie orgány s celoštátnou pôsobnosťou. Ich úlohou je realizovať úlohy a uložené opatrenia.

1.2.2 Úroveň miestnej štátnej správy – kraj

BR kraja vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v územnom obvode kraja v súčinnosti s bezpečnostnými radami okresov, inými štátnymi orgánmi a vyšším územným celkom, pripravuje návrhy opatrení na zachovanie bezpečnosti kraja a návrhy opatrení na predchádzanie krízovej situácii a predkladá ich BR SR. Zasadnutie BR kraja v stave bezpečnosti je vykonávané najmenej dvakrát ročne a v prípade hrozby vzniku krízovej situácie je zvolávané bezodkladne. Predsedom BR kraja je prednosta OÚ v sídle kraja. Ďalšími členmi BR kraja sú: zástupca ozbrojených síl určený MO SR, riaditeľ územne príslušného okresného riaditeľstva PZ, riaditeľ územne príslušného okresného riaditeľstva HaZZ a predseda VÚC. Prax z riešenia kríz ukazuje na potrebu, aby členom a podpredsedom bol aj zástupca OÚ v sídle kraja v riadiacej funkcii na základe poverenia predsedom.

V období krízovej situácie⁹ (výnimočný stav alebo núdzový stav) koordinuje činnosť OÚ a obcí pri príprave na krízovú situáciu a pri jej riešení a činnosť právnických osôb a fyzických

⁹ Článok 1 ods. 4 zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

osôb – podnikateľov pri civilnom núdzovom plánovaní, vykonáva opatrenia na riešenie krízových situácií. Môže využiť kapacity krízového štábu OÚ v sídle kraja. Na riešenie iných krízových situácií¹⁰ (mimoriadna situácia) je príslušný OÚ v sídle kraja, ktorý koordinuje činnosť OÚ a obcí pri príprave na krízovú situáciu a pri jej riešení a činnosť podnikateľov a právnických osôb pri civilnom núdzovom plánovaní, spolupracuje s vyšším územným celkom pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení, vykonáva opatrenia na riešenie krízových situácií.

Rozhodovacím prvkom v období výnimočného stavu alebo núdzového stavu na krajskej úrovni plní úlohy BR kraja, pri mimoriadnej situácii je to prednosta OÚ v sídle kraja.

Poradný prvok na úrovni miestnej štátnej správy – kraj je tvorený krízovým štábom, ktorý si OÚ v sídle kraja zriaďuje,¹¹ odborníkmi prizývanými na rokovanie BR kraja, ktorí na základe svojich odborných vedomostí z konkrétnej oblasti a svojej teritoriálnej pôsobnosti navrhujú BR kraja alternatívy riešenia krízovej situácie alebo návrhy na prijatie opatrení na zníženie bezpečnostných hrozieb.

Odborným prvkom je útvar krízového riadenia OÚ v sídle kraja, ktorý zároveň plní aj úlohu sekretariátu BR kraja. Odborným prvkom na úseku obrany štátu je orgán štátnej správy zriadený na plnenie úloh na OÚ v sídle kraja.

Výkonným prvkom na úrovni miestnej štátnej správy sú všetky subjekty, ktorým BR kraja uložila úlohy počas krízovej situácie a všetky subjekty, ktoré sa podieľajú na zachovaní bezpečnosti štátu v stave bezpečnosti v územnej pôsobnosti kraja v zmysle platného právneho poriadku.

1.2.3 Úroveň miestnej štátnej správy – okres

BR okresu vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v územnom obvode OÚ v súčinnosti s inými štátnymi orgánmi a obcami, pripravuje návrhy opatrení na zachovanie bezpečnosti okresu v územnom obvode OÚ a opatrenia na predchádzanie krízovej situácie a predkladá ich BR kraja. Pri riešení krízovej situácie¹² (výnimočný stav alebo núdzový stav) má obdobné kompetencie ako BR kraja, môže využiť kapacity krízového štábu OÚ alebo si môže prizvať odborníkov (poradný prvok) na rokovanie BR okresu. Zasadnutie BR okresu v stave bezpečnosti je vykonávané najmenej dvakrát ročne a v prípade hrozby vzniku krízovej situácie je BR okresu zvolávaná bezodkladne. Predsedom BR okresu je prednosta OÚ. Ďalšími členmi BR okresu sú: zástupca ozbrojených síl určený MO SR, zástupca PZ a zástupca HaZZ. Aj v tomto prípade bude potrebné, aby členom a podpredsedom bol aj zástupca OÚ v riadiacej funkcii na základe poverenia predsedom. Na riešenie iných krízových situácií¹³ (mimoriadna situácia) je príslušný OÚ, ktorý koordinuje činnosť OÚ a obcí pri príprave na krízovú situáciu a pri jej riešení a činnosť právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov pri civilnom núdzovom plánovaní, spolupracuje s vyšším územným celkom pri príprave na krízové situácie a pri ich

¹⁰ § 3 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

¹¹ § 8 ods. 1 písm. a/ zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

¹² Článok 4 zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

¹³ § 3 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

riešení, vykonáva opatrenia na riešenie krízových situácií.

Rozhodovacím prvkom na okresnej úrovni miestnej štátnej správy sú členovia BR okresu, pri mimoriadnej situácii je to prednosta OÚ.

Poradný prvok na úrovni miestnej štátnej správy – okres – je tvorený krízovým štábom, ktorý si OÚ zriaďuje¹⁴, odborníkmi prizývanými na rokovanie BR okresu, ktorí na základe svojich odborných vedomostí z konkrétnej oblasti navrhujú BR okresu alternatívy riešenia krízovej situácie alebo návrhy na prijatie opatrení na zníženie bezpečnostných hrozieb.

Odborným prvkom je útvar krízového riadenia OÚ, ktorý zároveň plní úlohu sekretariátu BR okresu.

Výkonným prvkom na úrovni miestnej štátnej správy sú všetky subjekty, ktorým BR okresu alebo prednosta OÚ uložili úlohy počas krízovej situácie a všetky subjekty, ktoré sa podieľajú na zachovaní bezpečnosti štátu v územnej pôsobnosti okresu v stave bezpečnosti v zmysle platného právneho poriadku.

Odporúča sa zväziť opodstatnenosť a nevyhnutnosť zriadenia BR okresu z hľadiska postavenia územia (veľkosti a počtu obyvateľstva) vzhľadom k charakteru výnimočného stavu a núdzového stavu. Tieto úlohy by mohla vykonávať BR kraja.

1.2.4 Úroveň územnej samosprávy – vyšší územný celok

Rozhodovacím prvkom VÚC je predseda. Kompetencie a povinnosti predsedu VÚC sú dané osobitnými predpismi¹⁵. Predseda VÚC je členom BR kraja, ktorá pripravuje a prijíma opatrenia na zaistenie bezpečnosti kraja a návrhy na riešenie krízových situácií v súčinnosti s BR okresov, štátnymi orgánmi a vyšším územným celkom a predkladá ich BR SR, je oprávnená ukladať záväzné úlohy subjektom v územnom obvode kraja prostredníctvom svojich členov a vyžadovať informácie o ich plnení na základe prijatých uznesení BR kraja. Tým je zabezpečená kontinuita plnenia úloh na území kraja. BR kraja môže ukladať úlohy aj predsedovi VÚC.

Poradným prvkom VÚC je krízový štáb. Je tvorený členmi, ktorých určí predseda VÚC a prizývanými osobami, ktorí na základe svojich odborných vedomostí z konkrétnej oblasti navrhujú predsedovi alternatívy riešenia krízových situácií v rámci pôsobnosti VÚC alebo návrhy na prijatie opatrení na zníženie ohrozenia.

Odborným prvkom VÚC sú odborní zamestnanci s agendou krízového riadenia.

Výkonným prvkom na úrovni VÚC sú všetky subjekty, ktorým BR kraja uložila úlohy počas krízovej situácie a všetky subjekty, ktoré sa podieľajú na zachovaní bezpečnosti štátu v katastrálnom území VÚC v stave bezpečnosti v zmysle platného právneho poriadku.

1.2.5 Úroveň územnej samosprávy – obec

Rozhodovacím prvkom obce/mesta je starosta/primátor. Kompetencie a povinnosti starostovi/primátorovi sú dané osobitnými predpismi¹⁶.

Poradným prvkom obce je **krízový štáb**. Je tvorený členmi, ktorých určí starosta obce

¹⁴ § 9 ods. 1 písm. a/ zákona č. 387/2004 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

¹⁵ Zákon 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov

¹⁶ Zákon 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

a prizývanými osobami, ktorí na základe svojich odborných vedomostí z konkrétnej oblasti navrhujú starostovi alternatívy riešenia dopadov mimoriadnej udalosti alebo návrhy na prijatie opatrení na zníženie vzniknutého ohrozenia.

Odborným prvkom obce je územne príslušný OÚ, odbor krízového riadenia. Činnosť krízového štábu a obce v oblasti krízového riadenia metodicky koordinuje príslušný OÚ/odbor krízového riadenia. Pri mimoriadnych udalostiach rovnakého druhu, ktoré by zároveň presiahli územný obvod obce, kompetencie nad riadením krízovej situácie preberá prednosta okresu, prizvaní by boli dotknutí starostovia/primátori. Tým sa vytvára jednotný koordinačný a riadiaci mechanizmus krízového riadenia.

Výkonným prvkom na úrovni obce sú všetky subjekty, ktorým starosta obce (resp. prednosta okresu) uložil úlohy počas krízovej situácie a všetky subjekty, ktoré sa podieľajú na zachovaní bezpečnosti štátu v katastrálnom území obce v stave bezpečnosti v zmysle platného právneho poriadku.

Odporúčania k plneniu stanovaných cieľov

Pri riadení kríz na miestnej úrovni je potrebné dôslednejšie vecne zadefinovať status BR kraja, resp. BR okresu, krízového štábu, vzťah medzi nimi, jasne ustanoviť organizačné a inštitucionálne zabezpečenie, určenie obsahovej náplne príslušných subjektov na zvládanie krízových situácií, vzťah zákonov riešiacich manažment krízových situácií podľa ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, zákona č. 387/2004 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov a zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

- A.** Konceptiou navrhované opatrenia upraviť v legislatíve na vrcholovej úrovni a na úrovni miestnej štátnej správy – kraje, okresy.
- B.** Prehodnotiť personálne a materiálno-technické zabezpečenie útvarov krízového riadenia na všetkých stupňoch riadenia.

1.2.6 Rámec odporúčaných legislatívnych opatrení

Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov: potrebné je upraviť ustanovenia týkajúce sa zloženia BR SR, počtu jej členov a kompetencie členov a trvale prizývaných osôb. V čl. 9 prehodnotiť počet členov BR kraja a určenie podpredsedu. Zvážiť opodstatnenosť a nevyhnutnosť zriadenia BR okresu z hľadiska postavenia územia (veľkosti a počtu obyvateľstva) vzhľadom k charakteru výnimočného stavu a núdzového stavu. Tieto úlohy by mohla vykonávať BR kraja.

Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov: potrebné je upraviť vzájomné vzťahy pri riešení mimoriadnej situácie so zákonom č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane v znení neskorších predpisov, upraviť

postavenie Pandemickej komisie vlády SR¹⁷ ako súčasť ÚKŠ počas krízovej situácie (rešpektovanie princípu jednotného riadenia).

Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: potrebné je vyšpecifikovať a doplniť ustanovenia týkajúce sa ohrozenia verejného zdravia II. stupňa (napr. § 48).

Zákon č. 110/2004 Z. z. o fungovaní bezpečnostnej rady SR v čase mieru v znení neskorších predpisov: potrebné je upraviť pôsobnosť kancelárie BR SR a kompetencie jej riaditeľa.

Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane v znení neskorších predpisov: potrebné je novelizovať zákon tak, aby reflektoval na meniacu sa bezpečnostnú situáciu a nové výzvy, ktoré priniesla prax v posledných troch rokoch, kedy bol zákon viackrát novelizovaný mimo štandardný legislatívny proces.

Zákon č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov: úpravy týkajúce sa skúseností z riešenia krízových situácií z rokov 2020 až 2022.

Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Pracovná skupina zväži potrebu ďalších právnych úprav vrátane vyhodnotenia potreby samostatného zákona o krízovom riadení štátu.

Prioritná oblasť 2: Posilnenie funkčnosti bezpečnostného systému

2.1 Ekonomická stránka bezpečnostného systému SR

Ekonomická stránka je tvorená prvkami finančného a vecného zabezpečenia. Pre zabezpečenie fungovania BS sú v štátnom rozpočte vyčlenené finančné prostriedky v rámci príslušných rozpočtových kapitol napr. civilnej ochrany obyvateľstva, verejného poriadku, pohotovostných zásob a pod. V rámci medzirezortných programov sú každoročne vyčleňované finančné prostriedky na zabezpečenie ďalších úloh napr. v oblasti CNP, hospodárskej mobilizácie, podpory obrany štátu a pod. V rámci nového BS bude potrebné **vytvoriť mechanizmus zefektívnenia vynakladania rozpočtových prostriedkov** na základe návrhov jednotlivých riadiacich a výkonných prvkov BS v spolupráci s MF SR.

Z prostriedkov Európskej únie budú tvorcovia konkrétnych opatrení v oblasti BS hľadať aj možnosti využitia financií z Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF), ktorého jedným z cieľov je prispieť k zaisteniu vysokej úrovne bezpečnosti v EÚ okrem iného aj prípravou na incidenty, riziká a krízy súvisiace s bezpečnosťou, ochranou pred nimi a ich účinným riadením. Tiež budú hľadať možnosti podporiť vyššiu odolnosť ekologických systémov a prijímať opatrenia na elimináciu resp. minimalizovanie rizík v rámci Cieľa 2 Programu Slovensko „Zelenšia, nízko uhlíková Európa“¹⁸.

Finančné zabezpečenie BS je rozhodujúce pre efektívnosť krízového riadenia. V súlade s § 10 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení

¹⁷ § 15 zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

¹⁸ Partnerská dohoda „Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám“.

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rezervy sa v štátnom rozpočte vytvárajú na zabezpečenie rozpočtového hospodárenia na krytie v čase alebo výške neistých nevyhnutných alebo nepredvídateľných výdavkov, napr. na riešenie krízových situácií mimo času vojny a vojnového stavu a vykonávanie povodňových prác. Čerpanie finančných prostriedkov je však administratívne náročné a časovo zdĺhavé. Poznatky z praxe ukazujú na potrebnosť okamžitej reakcie na požiadavky vyvolané prebiehajúcou krízovou situáciou.

V pôsobnosti MV SR sa financovanie má opierať o zdroje v programe 0D60101 – ochrana verejného poriadku a bezpečnosti, pre ktorý však nie sú od roku 2012 vyčleňované žiadne finančné prostriedky. Preto je nevyhnutné uvedenú problematiku riešiť úpravou v rozpočtovej kapitole v uvedenom programe, v ktorom je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky a zdroje na prípravu na krízové situácie, vzdelávanie zamestnancov na úseku krízového riadenia, ale aj štátnych dotácie pre samosprávu¹⁹.

Podľa platnej legislatívy²⁰ MF SR po prerokovaní s MV SR navrhuje v rozpočtovej kapitole všeobecná pokladničná správa účelovú rezervu finančných prostriedkov na riešenie krízových situácií a odstraňovanie ich následkov. Výška týchto účelových prostriedkov by sa mohla, v nadväznosti na zdrojové možnosti štátneho rozpočtu, odvodzovať od rozsahu čerpania finančných prostriedkov za predchádzajúce obdobia. Do úvahy, však treba brať aj ďalšie skutočnosti, napr. nárast a diverzifikáciu bezpečnostných hrozieb spojených s procesom globalizácie a rozvojom technológií, pričom finančné zdroje sú obmedzené a nerastú úmerne s rizikami.

Ako vhodné sa javí určenie objemu disponibilných zdrojov pre vedúcich zamestnancov orgánov krízového riadenia, ktorí by boli oprávnení rozhodnúť za vopred stanovených podmienok o použití týchto prostriedkov po vyhlásení niektorého zo stavov krízových situácií. Oprávnenosť ich čerpania by mohla byť nastavená v závislosti na kompetencii oprávnenej osoby a druhu krízovej situácie. Cieľom je zefektívniť operatívne nakladanie s prostriedkami, najmä zrýchliť financovanie opatrení pri riešení krízových situácií, záchranných prác v období ich vykonávania, resp. bezprostredne po ich skončení.

Potrebné je aj doriešenie systémového nastavenia spolupráce s dobrovoľníkmi, vrátane finančného zabezpečenia.

Využitie všetkých dostupných zdrojov SR pri riešení vzniknutej krízovej situácie je zabezpečované po vyhlásení mimoriadnej situácie, núdzového stavu, výnimočného stavu, vojnového stavu alebo vypovedaní vojny aj prostredníctvom hospodárskej mobilizácie.

Hospodárskou mobilizáciou sa vytvárajú predpoklady na zabezpečenie:

- a) ochrany základných bezpečnostných záujmov SR,
- b) prípravy štátu na obranu a zaistenie bezpečnosti štátu,
- c) riešenia krízových situácií a zmiernenie ich následkov.

Vykonávaním opatrení **hospodárskej mobilizácie** sa zabezpečujú zdroje, ktorými sú určené životne dôležité tovary a základné služby nevyhnutné na zabezpečenie prežitia obyvateľov a potreby nevyhnutné na zabezpečenie činnosti ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov, záchranných zložiek Integrovaného

¹⁹ § 11 ods. 2 zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

²⁰ § 11 ods. 1 písm. c) a d) zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

záchranného systému, orgánov krízového riadenia, spravodajských služieb a subjektov hospodárskej mobilizácie a ostatných subjektov, ktoré sa budú podieľať na riešení krízovej situácie.

Opatrenia vyplývajúce z koncepcie a následne aj z nadväzujúcich materiálov bude potrebné zabezpečiť v rámci schválených limitov výdavkov a limitu počtu zamestnancov dotknutých subjektov rozpočtu verejnej správy na príslušné roky, bez dodatočných požiadaviek na rozpočet.

V prípade návrhu realizácií jednotlivých odporúčaní, ktoré nebudú kryté v rámci schválených limitov, tak ako je uvedené v predchádzajúcom odseku, bude nevyhnutné pred samotným rozhodnutím o realizácii, vyčíslieť finančnú náročnosť ich implementácie a určiť zdroj financovania.

Odporúčania k plneniu stanovených cieľov

- A. Vytvoriť v rámci BS mechanizmus zefektívnenia vynakladania rozpočtových prostriedkov na základe návrhov jednotlivých riadiacich a výkonných prvkov BS v spolupráci s MF SR.
- B. V rámci spracovania nového zákona o hospodárskej mobilizácii nastaviť mechanizmy vykonávania opatrení hospodárskej mobilizácie tak, aby boli efektívnejšie vykonateľné v krízovej situácii.

2.2 Procesy bezpečnostného systému

Procesy BS budú realizované v oblasti tvorby a realizácie bezpečnostnej politiky. V rámci realizácie bezpečnostnej politiky bude BS realizovaný prostredníctvom štyroch základných procesov: plánovanie, prevencia, reakcia a obnova.

2.2.1 Plánovanie

Plánovanie je súbor činností, ktoré vykonávajú orgány verejnej správy, právnické osoby, fyzické osoby – podnikatelia a iné osoby na základe analýzy a hodnotenia rizika s cieľom pripraviť opatrenia, nástroje a vytvoriť zdroje na prevenciu, riešenie a odstraňovanie následkov krízových situácií.

Plánovaním sa:

- a) na základe analýz vytvárajú podmienky na spracovanie podrobných krízových plánov (alebo iných plánovacích dokumentov) určených na riešenie krízových situácií,
- b) rozpracúvajú metódy, formy a postupy riešenia,
- c) sumarizujú potreby a požiadavky nevyhnutné na riešenie identifikovaných krízových situácií a konfrontujú sa s možnosťami štátu, právnických a fyzických osôb – podnikateľov,
- d) stanovujú sily, prostriedky a zdroje,
- e) pripravuje personál krízového riadenia na všetky predvídateľné situácie.

Plány na riešenie krízových situácií sa v súčasnosti spracúvajú ako celonárodné, rezortné, regionálne (úroveň kraja), okresné, lokálne (úroveň obce) a objektové (k špecifickým objektom). Niektoré už existujúce plány majú preventívny charakter, niektoré vykonávací charakter ako reakcia na vzniknutú krízovú situáciu a niektoré majú charakter plánu obnovy. Nie je účelom tieto existujúce plány rušiť, je však nevyhnutne potrebné, aby tieto plány spĺňali základné kritéria a aby boli aktuálne a vykonateľné.

Plány odolnosti štátu, ako preventívny nástroj na predchádzanie krízy, pre jednotlivé bezpečnostné hrozby by mali obsahovať najmä: popis hrozby, príčiny vzniku, predpokladaný územný a časový rozsah pôsobenia, vrátane vzniku sekundárnych udalostí, odhad následkov a dopadov. Je potrebné, aby jeho súčasťou bolo prijatie opatrení pre zníženia pravdepodobnosti vzniku ohrozenia a návrh **opatrení** na prijatie adekvátneho riešenia, ktoré bude použité v prípade vzniku danej krízy s cieľom dostať krízu pod kontrolu a minimalizovať straty.

Pre jednotlivé hrozby, je potrebné stanoviť, či súčasťou plánu odolnosti bude aj podrobný situačný plán ako nástroj na riešenie krízy pri hrozbe jej vzniku.

Situačný plán predstavuje súhrn informácií a popis vysoko rizikového scenára konkrétnej krízovej situácie, stav pripravenosti na jej zvládanie, úlohy pre členov krízového manažmentu a mechanizmus aktivácie plánu vrátane jej riadenia.

Na skvalitnenie obsahu plánov odolnosti štátu a situačných plánov bude potrebné vypracovať jednotnú **Metodiku CNP**, ktorá určí ciele, obsah a úlohy CNP, konkrétnu zodpovednosť za ich plnenie a ktorá bude riešiť aj vzájomnú previazanosť s obranným plánovaním²¹, jej obsah určí pracovná skupina prostredníctvom určenia zásad CNP. Plány budú obsahovať súbor jednotných a špecifických dokumentov, údajov, opatrení a príloh používaných pri riadiacej činnosti počas krízových situácií, ale aj pri vykonávaní preventívnych opatrení. Návrhmi v oblasti plánovania nie je dotknuté plánovanie obrany štátu podľa zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a Smernice vlády SR o plánovaní obrany štátu.

Na dosiahnutie požadovanej kvality plánov odolnosti bude potrebné zabezpečiť aj mechanizmus jej posúdenia všetkými relevantnými zložkami. Podmienky na takéto posúdenie sú vytvorené na národnej úrovni v pôsobnosti výborov BR SR, najmä výbor pre CNP, ktorý bude rozšírený aj o zástupcu NBÚ. Cieľom jeho činnosti je koordinácia CNP vykonávaného ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, vypracovávanie odborných stanovísk a ich predkladanie BR SR. Je dôležité, aby spolupráca ÚOŠS prebiehala už v období prípravy plánov s cieľom zabezpečenia ich komplexnosti.

Zároveň je nevyhnutné, aby CNP zodpovedalo požiadavkám CEPC NATO - Výboru pre civilné núdzové plánovanie.²² Výbor určil sedem kritických oblastí: zabezpečenie kontinuity vládnutia a kľúčových služieb verejnej správy (zodpovedný subjekt - ÚV SR), odolnosť energetických dodávok (MH SR), schopnosť efektívne zvládnuť (riešiť) nekontrolovaný presun ľudí (MV SR), odolnosť zdrojov vody a potravín (MŽP SR a MPRV SR), schopnosť riešiť nárast hromadných obetí (MZ SR), odolnosť komunikačných prostriedkov, odolnosť civilných prepravných systémov (MD SR). Pre týchto sedem oblastí v CEPC NATO vypracovali tzv. „základné požiadavky, usmernenia na dosiahnutie odolnosti a hodnotiace kritériá“ (Baseline Requirements, Resilience Guidelines and Evaluation Criteria), ktorými sa má zabezpečiť čo najvyššia odolnosť všetkých siedmich oblastí.

V podmienkach SR je CNP chápané ako systém komplexného zabezpečenia zdrojov na riešenie úloh a opatrení na úseku krízového riadenia, hospodárskej mobilizácie s cieľom zachovania kontinuity vlády a udržania ekonomiky, podpory obrany štátu, ozbrojených síl a ozbrojených bezpečnostných zborov, ako aj civilnej ochrany obyvateľstva, pričom tento systém je zabezpečovaný orgánmi krízového riadenia na jednotlivých stupňoch od vlády SR, cez ÚOŠS, orgány miestnej štátnej správy až po obce.

²¹ § 25 ods. 2 až 5 a ods. 11 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

²² https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_185340.htm.

2.2.2 Prevencia

Na plnenie tejto funkcie bude nevyhnutné orgánmi krízového riadenia vykonávať nasledujúce činnosti:

- a) na vrcholovej úrovni nepretržite monitorovať, analyzovať a vyhodnocovať bezpečnostnú situáciu v SR a v zahraničí v spolupráci s členskými štátmi NATO, EÚ a partnerskými štátmi,
- b) na nižšej úrovni monitorovať, analyzovať a vyhodnocovať bezpečnostnú situáciu v rámci územnej pôsobnosti,
- c) včas reagovať na zistené riziká a na zmenu bezpečnostného prostredia,
- d) prijať príslušné opatrenia na elimináciu resp. minimalizovanie hrozieb,
- e) preveriť realizáciu preventívnych opatrení.

Súčasťou preventívnych opatrení nevyhnutne musí byť zabezpečenie adekvátneho profesionálneho vzdelávania v systéme krízového riadenia, príprava metodických postupov činnosti a aktualizácia situačných plánov, odborná praktická príprava personálu, fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb, výcvik všetkých zložiek BS, vývoj a výskum na úseku krízového riadenia.

2.2.3 Reakcia

V rámci tohto procesu bude potrebné orgánmi krízového riadenia riešiť tieto základné úlohy:

- a) identifikovať vzniknutú krízovú situáciu,
- b) aktivovať a následne udržiavať systém varovania a vyrozumiení,
- c) aktivovať riadiace prvky BS potrebné na riešenie krízovej situácie,
- d) analyzovať vzniknutú krízovú situáciu, príčiny jej vzniku a zabezpečiť podklady pre rozhodovací proces,
- e) prijať kvalifikované rozhodnutia na príslušných stupňoch krízového riadenia,
- f) realizovať opatrenia na zastavenie eskalácie vzniknutej krízovej situácie, riadiť a koordinovať výkonné zložky krízového riadenia,
- g) realizovať ochranné, obranné a záchranné opatrenia.

V prípade krízovej situácie medzinárodného charakteru sa bude postupovať v súlade s princípmi európskej bezpečnostnej a obrannej politiky, systémom reakcie NATO na krízové situácie – NCRS a ďalších medzinárodných organizácií s príslušnými dohovormi. Opatrenia prijímané v procese reakcie na krízové situácie musia vytvárať podmienky pre návrat do stavu bezpečnosti.

2.2.4 Obnova

Cieľom obnovy je zabezpečiť návrat spoločnosti do stavu pred vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu, výnimočného stavu, vojnového stavu alebo vypovedaním vojny. Obnova spočíva v odstraňovaní následkov a v minimalizovaní rizík, ktoré by mohli opakovane zapríčiniť vznik krízovej situácie.

Rozsah a doba obnovy do stavu bezpečnosti je závislá od druhu krízovej situácie a rozsahu jeho následkov. Proces obnovy štátu do stavu bezpečnosti po ukončení vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu, výnimočného stavu, vojnového stavu alebo vypovedania vojny bude

popísaný v konkrétnych plánoch spracovaných v oblasti bezpečnosti a krízového riadenia. Návrhy opatrení obsahujú organizačné, personálne, logistické a technologické opatrenia na zabezpečenie funkčnosti orgánov verejnej správy, na obnovu hospodárstva štátu a životného prostredia. Na základe kvalitnej analýzy príčin vzniku krízovej situácie sa budú efektívnejšie realizovať opatrenia na zabránenie jej opakovanému vzniku.

Záver

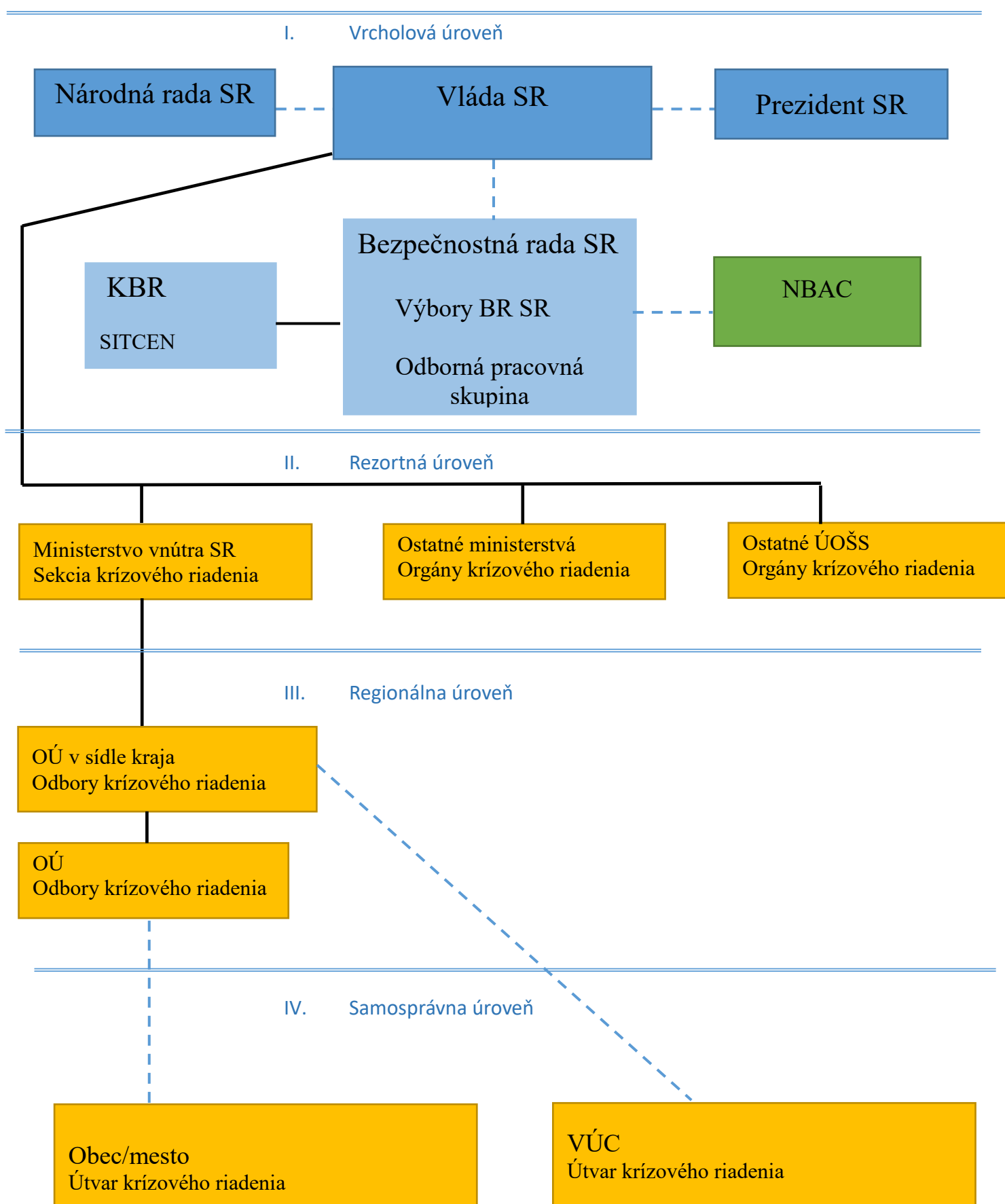
Nová koncepcia nahrádza Koncepciu bezpečnostného systému SR z roku 2002. Analytické materiály rezortov vypracované k posudzovaniu BS a publikované názory akademickej obce potvrdzujú naliehavosť komplexného riešenia jeho nastavenia. Pre získanie zvýšenej odolnosti štátu voči existujúcim a budúcim bezpečnostným výzvam bude nevyhnutné aplikovať navrhované zmeny obsiahnuté v navrhovanej koncepcii a tým vybudovať novú podobu BS, ktorý bude v integrovanej podobe schopný čeliť všetkým bezpečnostným hrozbám. SR stojí pred fázou vytvorenia integrovaného prístupu k bezpečnostným hrozbám v súlade s touto koncepciou.

Medzi charakteristické aspekty koncepcie patrí: posilnenie preventívnych opatrení a dôsledné komplexné plánovanie opatrení pri vzniku krízovej situácie s dôrazom aj na stav pripravenosti na jej zvládanie, plnenie záväzkov SR ako člena NATO a EÚ vytvárať predpoklady pre kvalitatívne vyšší stupeň zaručenia bezpečnosti občana a štátu, stanovenie prierezových požiadaviek na BS, efektívnejší spôsob krízového riadenia, kde navrhované postavenie jednotlivých prvkov krízového riadenia v BS určuje princípy ich zriaďovania, ako aj ich vzájomné väzby v horizontálnej aj vertikálnej rovine a odstraňuje súčasné nedostatky.

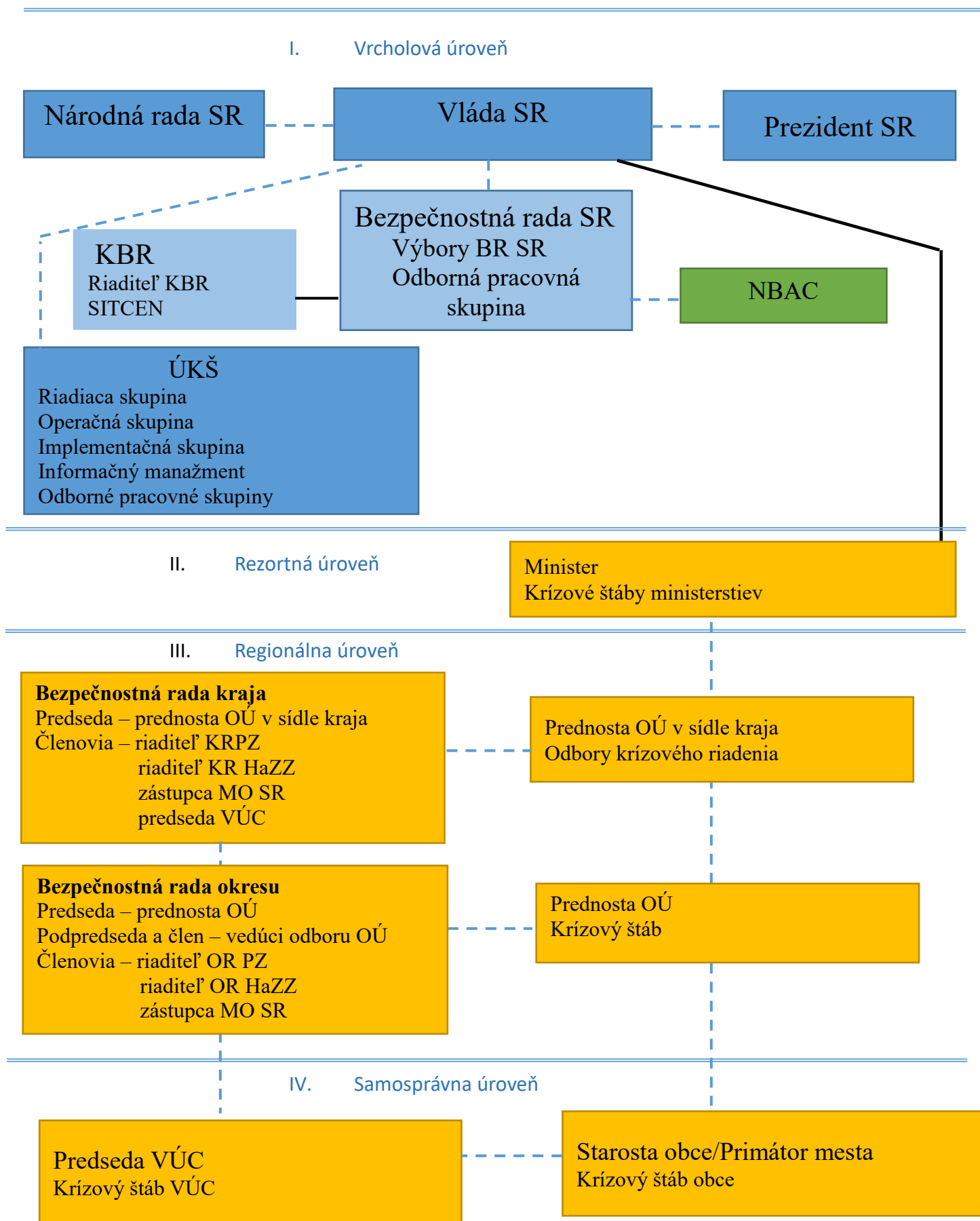
Aplikáciou zámerov koncepcie do praxe sa dosiahne rámec zmien potrebných v BS, ktoré umožnia: zabezpečiť spôsobilosť BS nepretržite naplňovať bezpečnostné záujmy SR v aktuálnom a budúcom bezpečnostnom prostredí, vytvoriť predpoklady pre včasné prijímanie a realizáciu opatrení na zaručenie bezpečnosti občanov a štátu, zefektívniť informačný, komunikačný a vyhodnocovací systém pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení a tiež vytvoriť a centrálnie zabezpečovať jednotný a koordinovaný spôsob medializácie autorizovaných aktuálnych informácií určených pre odbornú i laickú verejnosť.

Funkčnosť BS je potrebné nepretržite zdokonaľovať v súlade s vývojom bezpečnostného prostredia. Koncepcia vytvára priestor pre ďalšiu odbornú diskusiu o nastavení koordinačného prvku na centrálnej úrovni, o jeho právomociach tak, aby mal spôsobilosť poskytovať predsedovi vlády SR relevantné informácie o možnej bezpečnostnej hrozbe alebo krízovej situácii, možnostiach jej riešenia, ale aj o rizikách, ktoré sú s ňou spojené. Navrhované opatrenia uvedené v tejto koncepcii je potrebné nielen implementovať do všeobecne záväzných právnych predpisov, ale aj zohľadniť pri tvorbe ďalších súvisiacich koncepčných materiálov, stratégií a plánov.

Schéma orgánov krízového riadenia v čase bezpečnosti

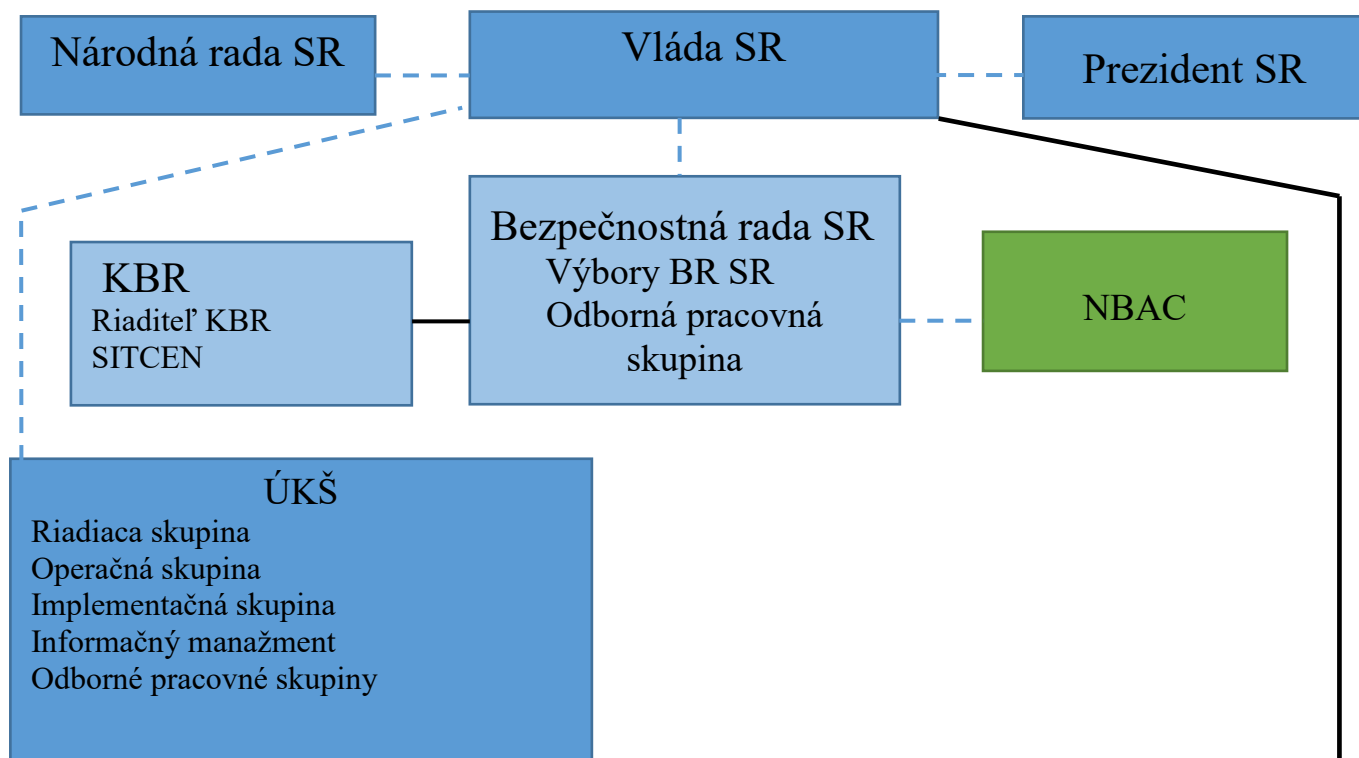

Schéma orgánov krízového riadenia v čase krízovej situácie (výnimočný stav, núdzový stav)

Schéma orgánov krízového riadenia v čase krízovej situácie (mimoriadna situácia)

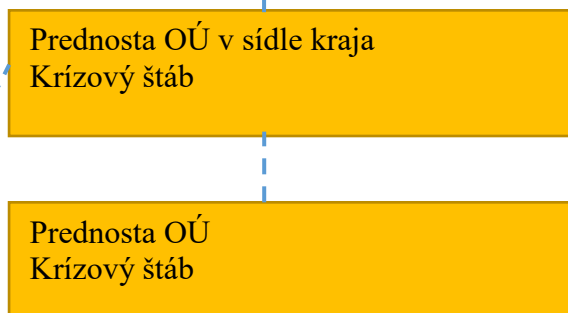
I. Vrcholová úroveň

II. Rezortná úroveň

III. Regionálna úroveň

IV. Samosprávna úroveň

